

דַּרְשֵׁתִי קַרְבַּתְךָ

על פי שיעורו של הרב איתן כהן שליט"א

שיעור מוצ"ש, בית הכנסת פרי מגדים, צפת • השיעור נמסר במוצ"ש פרשת בחוקותי, תשפ"ד

חשיבות המעשים הקטנים: לקחים מהמדרש

תשמעו טוב, יש מדרש (מדרש רות רבה ה, ו) שאתם בטח מכירים, אבל אני רוצה שנהיה אותו בצורה אחרת לגמרי. רבי יצחק אומר: "בא הכתוב לומר לך שכשאדם עושה מצוה, יעשנה בלב שלם". מה זה אומר? אתה כבר עושה מצוה? יפי! אז תעשה אותה בלב שלם. למה? מה הבעיה?

המדרש ממשיך: אלו ידע ראובן שכותבים עליו "וישמע ראובן ויצלחו מידם" (בראשית לו, כא) – על כתפו היה מוליך את יוסף לאביו. ואלו ידע אהרן שכותבים עליו "וראך ושמח בלבבו" (שמות ד, יד) – בתפיש ובמחולות היה יוצא לקראת משה. ואלו ידע בעז – וזה קשור לפרשה שלנו – שהקדוש ברוך הוא כותב עליו "ויצטט לה קלי" (רות ב, יד) – עגלים פטומות היה מאכיל את רות.

באו נתמקד בספורים של אהרן ובעז. לגבי ראובן, אין לי פשט מיוחד, אבל אהרן יש לי פשט. תחשבו על זה – הקדוש ברוך הוא מנסה לשכנע את משה במשך שבועה ימים: "בוא תגאל את עם ישראל". שבועה ימים של תחנונים! ומשה? כל יום תרוץ אחר. לא רוצה לגאל את עם ישראל.

יום אחד הוא אומר: "מה אני? בחיים שלי לא גאלתי". יום אחר: "שלח נא ביד תשלח". יום אחר: "אני מנגמם". אז הקדוש ברוך הוא אומר: "טוב, אתה תדבר לאהרן, הוא יסביר הכל". וככה כל יום. ביום האחרון – שימו לב טוב – אומר לו הקדוש ברוך הוא: "אם אתה לא גואל, אין גואל אחר". זה לא שאם משה לא רוצה, נקח מישהו אחר. אין אחר!

"תגיד לי, אתה הולך או לא הולך?" שואל הקדוש ברוך הוא. "לא הולך, לא הולך, לא הולך" עונה משה. "אבל אין גואל אחר. למה אתה לא הולך?" ואז משה מגלה: "תראה, עד היום אהרן אחי היה הנשיא במצרים. איך אני, האח הקטן, אבוא ואגיד לו 'זוז הצדה?' אני לא רוצה לפגוע באחי. בגלל זה אני לא הולך".

מה עונה לו הקדוש ברוך הוא? "אל תדאג, זו הבעיה שלך? אל תדאג. 'וראך ושמח בלבבו'". ומשה הולך. עכשיו תחשבו – כשאהרן חבק ונשק את משה, הוא לא ידע שבחבוק הזה טמון העתיד של כל עם ישראל. מה הוא חשב? "בסדר, לא ראיתי את אחי 60 שנה, אני מחבק אותו, אוהב אותו". הוא לא ידע שכל כלל ישראל טמונים בזה.

אהרן ידע שזה חסד לומר מלה טובה, שזה דבר טוב. אבל שכל כלל ישראל טמונים בזה? זה הוא לא ידע. מה שאנחנו נמצאים פה היום, זה בזכות החבוק של אהרן הכהן. כל כלל ישראל שיש היום – בזכות מי? בזכות ה"וראך ושמח בלבבו" הזה. אם אהרן היה יודע שלמעשה הקטן שלו יש השלכות כאלה ענקיות – אי אפשר לתאר מה הוא היה עושה.

אתם מבינים? לפעמים אנחנו עושים מעשה קטן, ולא מבינים כמה הוא גדול. כמה כח יש למלה טובה, לחבוק, לחיוף. אף פעם אל תזלזלו במעשים הקטנים שלכם. אתם לא יודעים איזה עולמות אתם יכולים להציל בהם.

כחה של מלה טובה: ספורי השראה

תשמעו ספור מדהים. היה איזה בחור צ'יק, בתקופת ההשכלה, השם ירחם. ההשכלה סחפה את כלם, וגם הוא הדרדר. בנוסף, הוא היה יתום. לא היה מי שיחזיק אותו, לא היה מי שיטפל בו, והוא הדרדר עוד יותר. יום אחד הוא נזכר שאבא שלו בקש ממנו לפני שנפטר שלא ישכח להגיד עליו קדיש. פתאום הוא התעורר בבקר אחד ונזכר: "וואי, זה היא צ'יק צ'יק של אבא שלי היום. אני חייב להגיד קדיש".

אבל מה? הוא חשב לעצמו: "אם אני אבוא לבית כנסת, כלם יגידו לי 'תחזור בתשובה, איך אתה מתנהג, איך אתה נראה'. לא רוצה לשמע את זה. אני אבוא דקה לפני 'עלינו לשבח', אגיד קדיש אחרון ואברח". וכך

עשה. הוא מצא בית כנסת, נכנס, חכה לקדיש, אמר אותו כמו כלם, ורצה לצאת. אבל אז, רב העיר, הרב יצחק דב הלוי, נגש אליו, חבק אותו, ואמר לו: "אני כל כך מקנא בזכיות שיש לך. כל האנשים כמוך מזמן עזבו הכל. ואתה עוד שומר על המסורת, עוד בא להגיד קדיש על אבא. ואיך אמרת את זה, באיזו צורה יפה. כל כך נהיית".

הרב דבר אתו, הסביר לו דברים, עודד אותו. הבחור צ'יק הזה נשבר לגמרי מהמלים של הרב. הוא החליט שזהו, צריך לפתח דף חדש בחיים. והתחיל להתעלות. אחרי זמן מה נכנס לשיבה. שנתים אחר כך התחתן עם פלה צנועה ויראת שמים. נולדו להם 13 ילדים.

ועכשיו תשמעו את הסוף המדהים – אחרי 150 שנה, אחד הצאצאים שלו מספר: "אני מהצאצאים של אותו נער. יש היום לסבא רבא ההוא 5,000 צאצאים". כלם שומרי תורה ומצוות. ביניהם יש כמה רבנים גדולים, אפילו אדמו"רים. וכל זה מאיפה? מאותו חבוק שרב העיר נתן לו ומהמלה הטובה שאמר לו.

זה אהרן לא ידע. לפעמים אתה עושה איזה מעשה קטן, מה אתה חושב? בסדר, מעשה טוב. אבל אתה יודע איזה השלכות יכולות להיות? אחרי 150 שנה, 5,000 צאצאים, כלם שלך. ממה? מרגע אחד קטן של התבוננות. אתה הופך עולמות.

עכשיו תשמעו עוד ספור מדהים. ספרה איזו אמא אחת: היה זמן של עניות נוראה בארץ. לא עניות רגילה. אנשים עבדו יום שלם רק כדי להביא לחם הביתה. רק לחם. מי דבר על מותרות? רק לחם, וגם זה בקשי היה.

האמא הזאת החליטה שהבן שלה צריך לצאת לעזר לאבא. אין בררה. הוא בחור צעיר, למד בישיבה קטנה, בישיבת תפארת צבי. היא הלכה להוציא אותו מהישיבה. בדרך פגשה אותה הרבנית שפירא. הרבנית שאלה אותה: "לאן את הולכת?" האמא ענתה: "אין לנו מה לאכל בבית. אבא בקשי מרויח. חייבים שמישהו יעזר לו, אז אני הולכת להוציא את הבן שלי חיים מהישיבה שיעזר לאבא לעבד".

הרבנית שפירא שכנעה אותה שעה שלמה: "לא כדאי לך, זה יעבר. נכון, יש רעב, אבל לא כדאי". היא הסבירה לה: "תדעי לך, זה יהיה לך זכיות גדולות שיש לך בן שלומד תורה בשעת דחק". היא הסבירה לה מכל הכוונים, עד ששכנעה אותה. אחרי שעה, האמא ותרה על התכנית וחזרה הביתה.

ומה קרה? כמו בנס, הבחור הזה, חיים, פתאום עבר עליו שנוי גדול. הוא הפך להיות אחד השקדנים של הישיבה. לא זז מהסטנדר, למד שעות על גבי שעות. כשיצא מהישיבה הקטנה, כבר ידע כמה מסכתות בעל פה. הוא התקבל לישיבת מיר, וראש הישיבה אמר עליו: "זה השפיץ של הישיבה". הוא למד 10 שעות רצוף כל יום, בלי הפסקה. ולא רק למד, הוא ידע את כל הש"ס בעל פה.

יום אחד הגיע לישיבה בחור מחוץ לארץ. הוא בא רק ללמד כמה חדשים ולחזור לעסקים. ראש הישיבה אמר לחיים: "יש לך פרויקט. קח את הבחור הזה, תרים אותו". וחיים באמת לקח אותו, הרים אותו. הבחור ראה איך לומדים, התאהב בלמוד התורה, והפך להיות אחד המתמידים בישיבה. שניהם הפכו להיות המתמידים של הישיבה.

מי זה הבחור הזה חיים? זה רב חיים קמיל. הוא היה המתמיד של העולם. היה ראש ישיבה באופקים. כל אופקים התניעצו אתו. הוא היה גאון הגאונים, ידע את כל הש"ס בעל פה. והבחור השני, זה שחיים חזק? זה הרב נתן צבי פינקל, שהיה ראש ישיבת מיר לפני 10 שנים. זה שנפטר, שיש את התמונה שלו "בכל לבבך", זה שהיה כמו לפיד אש.

כשהרב פינקל נהיה ראש ישיבת מיר, הוא אמר: "צריך להרים את הישיבה.

אי אפשר שתשאיר רק עם 400 בחורים. צריך שיהיו 1000 בחורים". והוא פתח את הישיבה, והיא התרוממה. עד היום הישיבה ברמה גבוהה, ויש לה עוד סניפים. כל זה הבחור הזה עשה.

וכל זה למי שידע? לרבנית שפירא, ששכנעה את האמא: "אל תוציאי את חיים מהישיבה". בן אדם עושה איזה מעשה קטן – אלו ידע אהרן. אם אהרן היה יודע שבחבוק שלו כל כלל ישראל טמונים. את זה הוא לא ידע, הוא לא ידע את זה.

אתם מבינים? לפעמים מעשה קטן, מלה טובה, יכולים לשנות עולמות שלמים. אף פעם אל תזלזלו במה שאתם עושים. כל מעשה טוב, כל מלה טובה, יכולים להשפיע לדורות.

ההשפעה ארכת הטוח של מעשינו: לקחים מספור בעז ורות

באו נחזר לספור של בעז. אלו ידע בעז שהקדוש ברוך הוא כותב עליו "ויצבט לה קל", היה מאכיל את רות עגלים פוטמות. אתם יודעים, ההבדל ביניהם לא היה גדול. זה היה השדוף הכי מצלח שיכול להיות. מה ההבדל? רק אפס אחד. הוא היה בן 400 והיא היתה בת 40. זה כל ההבדל. לא משהו רציני, רק אפס אחד. ככה מובא במדרש.

השם עשה חסד, וגלגל שרות תגיע לשדה של בעז ללקט חטים. תחשבו, היא בת מלכים, וללקט חטים? זו בושה גדולה בשבילה. אבל היא באה. אחרי שסיימה, בעז נתן לה שש שעורים. חז"ל אומרים שזה היה משהו קטן. והוא גם אמר לה: "תדעי לך שאת יכולה להתחתן עם כל ישראל. כי אצלנו כבר אמרו (בימות עו"ב): 'עמוני ולא עמונית, מואבי ולא מואבית' - את יכולה להתחתן".

כשרות חזרה לנעמי, נעמי אומרת לה: "נו, איפה היית היום?" אז היא ספרה לה: "הייתי אצל בעז. וגם הוא אמר לי שאני יכולה להתחתן". נעמי אמרה: "מצוין. ענבי הגפן בענבי הגפן, דבר נאה ומתקבל. תתחתני אותו". וככה היה.

עכשו, מה אתם חושבים? לבעז היו 60 ילדים, אבל הוא לא השאיר אחריו זרע. כל ה-60 ילדים מתו. תארו לעצמכם איזה בית שוקק חיים זה היה. 60 ילדים! עוד לא מספיקים לעשות ברית מילה לאחד, כבר יש פדיון הבן לשני, בר מצוה לשלישי, וחתנה לרביעי. איזה בית זה היה. וכלם מתו. למה? המדרש אומר: כשבעז חלק הזמנות לחתנה, הוא לא הזמין את מנוח, אבא של שמשון. למה? כי למנוח לא היו ילדים, ובעז חשב: "אני אזמין אותו, ומתי הוא יזמין אותי? לא נעים לי".

אז כל פעם שבעז עבר וחלק הזמנות, הוא לא נתן למנוח. כל הזמנה דקרה את מנוח, הזכירה לו שהוא עקר. וכל ילד שבעז חתן, נפטר לו. 60 ילדים. איזה פחד זה. בן אדם בגיל 400, בלי ילדים, בלי זרע, בלי אשה. ואז הוא מתחתן עם רות. בזכות מה? בזכות החסד שהוא עשה אתה. נולד עובד, ואחריו ישי, ואחריו דוד המלך. כל זה יצא מבעז. תחשבו על זה – אפשר לעבר את כל הגלילות שלנו בלי ספר תהלים? כמה דמעות נשפכו על ספר תהלים. מאיפה זה יצא? מבעז.

כל התקנה שיש לנו, "אני מאמין באמונה שלמה שיבוא מלך המשיח", זה נותן תקנה בלב. מאיפה זה יצא? מבעז. כל מה שאתה רואה פה, זה יצא מבעז. ובעז לא ידע. אלו ידע בעז מה ההשלכות של המעשים שלו. כשאתה עושה מעשה אחד, תראה איזה השלכות יכולות להיות. אתה לא מאמין מה אתה יכול לעשות.

חשוב שאדם ידע שכל מעשה שהוא עושה, גם אם נראה הכי פשוט בעולם – אף אחד לא יודע מה ההשלכות. ההשלכות של מעשה אחד יכולות להיות נוראיות. ולא תמיד מגלים לך מה עשית. לפעמים בן אדם הולך לעולמו ולא יודע כלום.

ספרנו לפני כמה שבועות על מה שהרב עובדיה יוסף ספר לבנו, הרב יצחק יוסף. הרב עובדיה אמר לו: "חכם יצחק, אתה יודע מתי התחלתי ללמוד את הש"ס? למה התחלתי ללמוד את הש"ס בגיל תשע". הרב יצחק יוסף שאל את אביו: "אבא, למה דוקא בגיל תשע? למה לא בגיל שמונה או עשר? מה מיחד בגיל תשע?"

הרב עובדיה השיב: "אני אגיד לך. כשלמדתי בבגדד, היה שם הרב עבדי. הוא היה לומד עם קבוצה של תלמידי חכמים. יום אחד, משהו שאל שאלה על סתירה בין שתי סוגיות. הרב עבדי התקשה בתרוץ. ואני, בתור בחור בן תשע, אמרתי לרב: 'אני אסביר פשוט אחר בסוגיה הקודמת, לא תהיה קשיה בין הסוגיות'. הרב עבדי אמר לי: 'נו, תסביר'. הסברתי את הסוגיה, וזה באמת היה יפה. הרב עבדי הסתכל עלי, כל כך נהנה, ואמר לי: 'אתה תהיה תלמיד חכם גדול'".

הרב עובדיה המשיך: "זה היה כאלו קבלתי זריקה לחיים. מיד פתחתי מסכת ברכות והתחלתי ללמוד. זה היה בגיל תשע. ובגיל 15 כבר סימתי את כל הש"ס, ופעם שניה בגיל 19".

כל זה קרה בזכות המלה הטובה שהרב עבדי אמר לו. והרב עבדי בכלל לא ידע מזה. הוא נפטר בלי לדעת שהמלה הטובה שאמר – תראו מה היא עשתה. היא ממש בנתה עולמות.

תראו איזה כח יש למלה טובה. לפעמים אנחנו אומרים משהו ולא יודעים איזו השפעה יצוימה יש לזה. הרב עבדי לא ידע שבזכות המלים שלו, צמח אחד מגדולי הדור. זה מלמד אותנו כמה חשוב לעודד אחרים, במיוחד ילדים וצעירים. אף פעם אל תזלזלו בכח של מלה טובה.

חשיבות הכוונה והלב השלם במעשים

זה מה שחז"ל אומרים (ויקרא רבה לד, ח), רבי אבא הכהן ורבי יהושע דסקנין בשם רבי לוי אומרים: בעבר, כשאדם היה עושה מצוה, הנביא היה כותב. וכשכש כשאדם עושה מצוה – מי כותב? אליהו ומלך המשיח כותבים, והקדוש ברוך הוא חותם על ידיהם. אין היום דבר שנאבד. כל מצוה שאתה עושה – הכל נכתב.

לכן המדרש מתחיל: תעשה את זה בלב שלם. כשאתה עושה מצוה בלב שלם, ההשלכות של המעשים שלך יקרים עד מאד. חוץ מהמעשה עצמו, ההשלכות – אי אפשר לתאר מה בן אדם יכול לזכות במעשה אחד שהוא עשה.

אז תזכרו, כל מעשה טוב, כל מלה טובה, יכולים לשנות עולמות. אף פעם אל תזלזלו במה שאתם עושים. תעשו הכל בלב שלם, כי אתם לא יודעים איזו השפעה אדירה יכולה להיות למעשה הקטן ביותר.

סכום: עמל התורה והערך הנצחי של מעשינו

יזכה אותנו השם באמת שנוזקח לדעת. אנחנו נכנסים עכשו לתקופה של מתן תורה. כל אחד צריך לראות באמת להשליך את עצמו על למוד תורה, להשקיע, לעמל בתורה. אבל חשוב לדעת – עמל התורה לא חייב להיות דוקא ביגיעה.

ראיתי שני נביאים שהתנבאו בסגנון אחד – הרב גרשון אדלשטיין והרב דב לנדא. הם כתבו על משהו ששאל את הרב: "אני מאד לחוץ בלמוד". הרב ענה לו: "מי צריך להיות לחוץ בלמוד? ללמוד חייבים בהנאה. אם אתה לא נהנה בלמוד, אתה לא בדרך הנכונה. אתה חייב להנות מהלמוד".

אז שאל אותו האברך: "אם אני צריך רק להנות, מתי יהיה עמל התורה?" הרב ענה: "אצלך עמל התורה יהיה ברבוי הזמן. תשקיע בזמן. תלמד 10 שעות רצוף. אצלך הזמן, זה יהיה עמל התורה. יש אחרים שזה משהו אחר, אבל אתה צריך ללמוד בהנאה". הרב הסביר שלמוד בהנאה נספג גם בגוף. זו גם העצה הכי טובה לזכרון – ללמוד מתוך הנאה. ועמל התורה יהיה ברבוי הזמן. להשקיע בזמן רצוף, זה יהיה עמל התורה.

יזכה אותנו השם באמת שנוזקח לדעת להעריך את המעשים שלנו, את הדברים שלנו. שכל אחד ידע שכל מה שאתה עושה – בורא עולם כותב, בורא עולם חותם על זה. למה? כדי להגיד לך שהמעשים שלך הם נצחיים. הם לא מעשים חד פעמיים. הם מעשים נצחיים, שההשלכות שלהם יקרים מאד.

והשם יעזרנו על דבר כבוד שמו, אמן ואמן.

להצלחת כל עם ישראל בכל מקום שהם